

Schriftelijke vragen (artikel 18 RvO)

Datum van indiening	10 september 2026
Datum ontvangst griffie	10 september 2026
Indieners	Henk van Deutekom-Forum voor Democratie Carla Claassen-Lokaal Sociaal Lingewaard

Onderwerp

Vragen n.a.v. Raadsoriëntatie-avond over jeugdhulp 3 september 2026

Toelichting

Tijdens de Raadsoriëntatie-avond op 3 september 2026 is de gemeenteraad geïnformeerd over regelgeving, beleid en uitvoering van de jeugdhulp in de gemeente Lingewaard. De tijdens die avond gepresenteerde informatie heeft bij de fractie van Forum voor Democratie en de fractie van Lokaal Sociaal vragen opgeroepen in relatie tot de dienstverlening aan inwoners, de budgettaire beheersbaarheid en het te voeren beleid waar het gaat om jeugdhulp. De fracties hebben daarom de volgende vragen:

Vragen aan het college van burgemeester en wethouders

1. Wachttijden

Tijdens de avond werd gesteld dat er momenteel wachttijden bestaan voor het beoordelen van aanvragen en het inzetten van noodzakelijke jeugdhulp. Een termijn van 4-5 maanden werd genoemd.

- Wat is uw oordeel over de duur van deze wachttijden? In hoeverre zijn deze wachttijden problematisch voor inwoners?
- Wat is uw ambitie m.b.t. de duur van de wachttijden? Als deze afwijken van de huidige duur, op welke wijze en binnen welke termijn wilt u deze ambitie dan realiseren?
- Hoeveel kinderen zitten momenteel op een wachtlijst, uitgesplitst naar type hulp (ambulant, specialistisch, GGZ, crisis)?
- Hoeveel kinderen wachten langer dan de wettelijke of professionele norm?
- Welke tijdelijke maatregelen worden ingezet om te voorkomen dat kinderen 'tussen wal en schip' vallen tijdens het wachten?
- Hoeveel casussen zijn er waarbij wachttijden hebben geleid tot escalatie of zwaardere zorg?
- Op welke wijze kunt u ons periodiek op de hoogte houden van de ontwikkeling van de wachttijden?

2. Budgetten

Het beschikbare budget voor gemeentelijke jeugdhulp bedraagt ongeveer € 18 miljoen voor 2026. Het budget voor jeugdhulp staat de komende jaren onder druk. Wij gaan ervan uit dat de raad de komende tijd tijdig en volledig betrokken zal worden bij voorgenomen maatregelen om tot kostenbesparingen te komen.

- Kunt u ons aangeven welke procedurele stappen u gaat zetten om de gemeenteraad effectief te betrekken bij voorstellen die moeten leiden tot een grotere financiële beheersbaarheid van de gemeentelijke jeugdhulp?
- Hoeveel van het jeugdhulpbudget wordt besteed aan overhead, administratie en regionale samenwerkingsstructuren?
- Hoeveel kinderen ontvangen momenteel zorg die volgens de gemeente 'niet passend' of 'te zwaar' is, en welke financiële impact heeft dat?

- d. Hoeveel middelen worden besteed aan preventie en vroegsignalering, en is dit voldoende om toekomstige kosten te beperken?
- e. Welke afspraken bestaan er met aanbieders over kostenbeheersing en hoe effectief zijn deze?
- f. Kunt u ons aangeven in welke mate de constatering in het nieuwsbericht van de Gelderlander van 9 september 2026 'Gemeente Lingewaard geeft voor het vijfde jaar op rij minder uit aan WMO dan begroot' ook geldt voor jeugdhulp?

3. Regionale samenwerking

De gemeenteraad is tijdens de ROA geïnformeerd over de komst van een regiovisie voor jeugdzorg. Wij begrepen dat er op korte termijn een regiovisie moet worden vastgesteld.

- a. Kunt u ons een tijdlijn en processtappen aangeven van het besluitvormingsproces m.b.t. de komst van de eerste regiovisie en de rol die de gemeenteraad daarbij speelt?
- b. Een regiovisie roept het beeld op van inperking van lokale beleids- en uitvoeringsruimte. In hoeverre levert de inkleuring van een dergelijke visie een inperking op van de gemeentelijke beleids- en uitvoeringsruimte m.b.t. jeugdhulp?
- c. Deelt u onze zorg dat door de komst van een regiovisie de mogelijkheden om lokaal organisatorische en financiële keuzes te maken beperkt worden? Welke risico's zijn daaraan verbonden?
- d. Welke onderdelen van de regiovisie zijn verplicht vanuit het Rijk of de regio, en welke onderdelen zijn beleidsvrijheid?
- e. Welke financiële verplichtingen vloeien voort uit de regiovisie en hoe worden deze verdeeld tussen gemeenten?
- f. Hoe wordt geborgd dat lokale problematiek (zoals wachttijden of specifieke doelgroepen) niet ondergesneeuwd raakt in regionale besluitvorming?
- g. Welke risico's ziet het college voor democratische controle wanneer meer besluiten regionaal worden genomen?
- h. Hoe wordt voorkomen dat regionale afspraken leiden tot hogere kosten of langere wachttijden voor Lingewaardse kinderen?
- i. Hoe wordt de effectiviteit van de regiovisie gemonitord en hoe kan de raad ingrijpen als resultaten achterblijven?
- j. Kan het college garanderen dat de regiovisie niet leidt tot een vermindering van keuzevrijheid voor ouders en jongeren?
- k. Hoe wordt de privacy van kinderen geborgd wanneer meer gegevens regionaal gedeeld worden?

Bijlagen

Ondersteuner(s)

Beantwoording college van burgemeesters en wethouders

Beantwoording vóór	10 oktober 2026
Zaaknummer	15536729
Onderwerp	Vragen n.a.v. Raadsoriëntatie-avond over jeugdhulp 3 september 2026
Datum beantwoording	6 Oktober 2026

Toelichting

Hierbij de antwoorden op de gestelde vragen n.a.v. de raadsoriëntatie-avond over de regiovisie Jeugd op 3 september jl.

Antwoorden

1. Wachtlijsten

Tijdens de avond werd gesteld dat er momenteel wachtlijsten bestaan voor het beoordelen van aanvragen en het inzetten van noodzakelijke jeugdhulp. Een termijn van 4-5 maanden werd genoemd.

- a. Wat is uw oordeel over de duur van deze wachtlijsten? In hoeverre zijn deze wachtlijsten problematisch voor inwoners?

Wij vinden het belangrijk dat inwoners zo snel mogelijk passende ondersteuning ontvangen en streven er daarom naar om wachtlijsten tot een minimum te beperken. We realiseren ons dat wachtlijsten voor inwoners belastend kunnen zijn en dat situaties gedurende de wachttijd kunnen veranderen. Daarom wordt er bij de aanmelding altijd beoordeeld of er sprake is van een crisissituatie. Crisisvragen worden direct opgepakt en komen niet op de wachtlijst.

Daarnaast kijkt ook Inluzio bij aanvang van de ondersteuningsvraag mee welke ondersteuning in de tussentijd mogelijk is. Denk hierbij aan de inzet van online modules van Gezonde Boel of het aansluiten bij collectieve activiteiten.

- b. Wat is uw ambitie m.b.t. de duur van de wachtlijsten? Als deze afwijken van de huidige duur, op welke wijze en binnen welke termijn wilt u deze ambitie dan realiseren?

Onze ambitie is om de wachtlijsten zo kort mogelijk te houden en inwoners zo snel mogelijk passende ondersteuning te bieden, in lijn met hetgeen hierover in de verordening Sociaal Domein is opgenomen. Tegelijkertijd moeten we realistisch zijn dat het volledig voorkomen van wachtlijsten momenteel niet haalbaar is. De mogelijkheden om wachtlijsten terug te dringen zijn mede afhankelijk van factoren, zoals de beschikbare capaciteit en de aard van de ondersteuningsvraag.

- c. Hoeveel kinderen zitten momenteel op een wachtlijst, uitgesplitst naar type hulp (ambulant, specialistisch, GGZ, crisis)?

Op peildatum 17 september 2026 staan 74 jeugdigen op de wachtlijst. Dit betekent niet dat zij momenteel zonder jeugdhulp zitten. Een deel ontvangt al hulp en wacht op een verlenging of inhoudelijke herbeoordeling. Ook staan enkele jeugdigen op de wachtlijst waarbij een gecertificeerde instelling betrokken is; voor hen is doorgaans al passende hulp georganiseerd.

Een uitsplitsing naar ambulante hulp, specialistische hulp, GGZ of crisishulp is niet mogelijk. Bij aanmelding vindt eerst een screening plaats, waarbij onder meer wordt beoordeeld of sprake is van een crisissituatie.

Welke vorm van hulp nodig is, wordt pas tijdens het onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte vastgesteld. Daardoor is het benodigde type hulp voor jeugdigen op de wachtlijst meestal nog niet bekend.

d. Hoeveel kinderen wachten langer dan de wettelijke of professionele norm?

In de Jeugdwet is geen landelijke, harde wettelijke norm opgelegd voor de maximale wachttijd totdat jeugdhulp daadwerkelijk start. Gemeenten hebben op grond van de Jeugdwet wel de verantwoordelijkheid om, wanneer dit nodig is, passende jeugdhulp te organiseren. In onze verordening hebben we opgenomen dat binnen 8 weken na een officiële aanvraag een beslissing moet volgen. Hier voldoen we in alle gevallen aan.

e. Welke tijdelijke maatregelen worden ingezet om te voorkomen dat kinderen ‘tussen wal en schip’ vallen tijdens het wachten?

Zie antwoord 1a.

f. Hoeveel casussen zijn er waarbij wachttijden hebben geleid tot escalatie of zwaardere zorg?

Zoals bij vraag 1a al aangegeven, wordt zorgvuldig gescreend welke casuïstiek directe inzet vraagt. Als we een risico op escalatie zien, zoeken we naar een oplossing.

Escalatie is echter vaak het gevolg van een combinatie van factoren, waarbij wachttijden (ook bij jeugdhulpaanbieders) daarvan een onderdeel kunnen zijn. Het is niet mogelijk om cijfermatig weer te geven in hoeveel gevallen wachttijden bij de gemeente hebben geleid tot escalatie of zwaardere zorg.

g. Op welke wijze kunt u ons periodiek op de hoogte houden van de ontwikkeling van de wachttijden?

We zullen de raad via de reguliere P&C cyclus (tussentijdse rapportages) periodiek informeren over de ontwikkeling van de wachttijden.

2. Budgetten

Het beschikbare budget voor gemeentelijke jeugdhulp bedraagt ongeveer € 18 miljoen voor 2026. Het budget voor jeugdhulp staat de komende jaren onder druk. Wij gaan ervan uit dat de raad de komende tijd tijdig en volledig betrokken zal worden bij voorgenomen maatregelen om tot kostenbesparingen te komen.

a. Kunt u ons aangeven welke procedurele stappen u gaat zetten om de gemeenteraad effectief te betrekken bij voorstellen die moeten leiden tot een grotere financiële beheersbaarheid van de gemeentelijke jeugdhulp?

Vanaf 2024 werken wij aan ons actieplan Jeugd, waarin 7 actielijnen zijn uitgezet, die moeten leiden tot een grotere financiële beheersbaarheid van de Jeugdhulp. Deze actielijnen zijn vastgesteld door de gemeenteraad en gekoppeld aan de bezuinigingsvoorstellen (bijlage bij de kadernota 2026).

De effecten van onze inzet monitoren we in de reguliere P&C cyclus. Waar nodig stellen we deze actielijnen bij en rapporteren daarover aan uw raad.

Uitgangspunt daarbij is dat de ondersteuning zo licht als mogelijk is, maar ook zo zwaar als nodig.

Dit laatste betekent ook dat sommige keuzes (met name waar het gaat om de best passende zorg voor de meest complexe problematiek) de kwaliteit van de zorg ten goede komen, maar wel meer geld kosten.

b. Hoeveel van het jeugdhulpbudget wordt besteed aan overhead, administratie en regionale samenwerkingsstructuren?

Het volledige jeugdhulpbudget van 18 miljoen euro wordt besteed aan ingezette zorg (ambulante jeugdhulp, jeugdhulp met verblijf en inzet van gecertificeerde instellingen). Dit betreft de directe kosten die we betalen aan de jeugdhulpaanbieders op basis van de gecontracteerde tarieven. In deze tarieven zijn de overheadkosten van aanbieders verdisconteerd.

Voor de module Regionale Facilitering Zorg (RFZ) onderdeel Jeugd hebben we in 2026 € 152.122 begroot voor onze gemeente. Hiervan worden o.a. regioadviseurs Jeugd, regionale en bovenregionale projecten en regionale projectleiders bekostigd.

- c. Hoeveel kinderen ontvangen momenteel zorg die volgens de gemeente 'niet passend' of 'te zwaar' is, en welke financiële impact heeft dat?

Voor deze vraag zijn geen exacte aantallen beschikbaar. We hebben zicht op de zorg, die door onze jeugdconsulenten is ingezet, maar niet op de inzet door externe verwijzers (o.a. huisartsen en gecertificeerde instellingen). Met huisartsen hebben we een steeds betere samenwerking en we zien dat de inzet van de POH-Jeugd bijdraagt aan een vermindering van doorverwijzingen naar specialistische hulp. We verwachten dat de komst van de buurtteams van Incluzio nieuwe mogelijkheden gaat bieden om op een andere manier ondersteuning te bieden (bijv. collectief), waardoor gespecialiseerde hulp niet of minder lang nodig is.

In 2026 zien we dat er minder jeugdigen gebruik van de gespecialiseerde jeugdhulp. Daar tegenover staat echter dat de meest complexe casuïstiek op dit moment voor hoge kosten zorgt.

- d. Hoeveel middelen worden besteed aan preventie en vroegsignalering, en is dit voldoende om toekomstige kosten te beperken?

Het is niet mogelijk om één totaalbedrag te noemen voor preventie en vroegsignalering. Deze inzet is onderdeel van verschillende voorzieningen, activiteiten en budgetten. Een belangrijk deel loopt via Incluzio, maar is niet afzonderlijk toe te rekenen aan jeugd. Daarnaast investeren wij onder meer in Kansrijke Start, OKO, Zorgoppas, VIOS, Veilig Thuis, preventieve schoolactiviteiten, buurtsportcoaches en jeugdgezondheidszorg.

Of deze inzet voldoende is om toekomstige jeugdhulpkosten te beperken, is niet eenduidig vast te stellen. Preventie en vroegsignalering zijn gericht op het versterken van de eigen kracht, het vroegtijdig signaleren van problemen en het voorkomen van zwaardere ondersteuning. Een direct verband tussen de omvang van deze inzet en de ontwikkeling van jeugdhulpkosten is echter niet aantoonbaar.

- e. Welke afspraken bestaan er met aanbieders over kostenbeheersing en hoe effectief zijn deze?

Binnen de MGR zijn regionale tariefafspraken gemaakt met jeugdhulpaanbieders, waardoor gemeenten niet afzonderlijk over tarieven hoeven te onderhandelen. De belangrijkste sturing op kosten vindt echter plaats bij de toegangspraktijk, zoals de lokale toegang, huisartsen en gecertificeerde instellingen, die bepalen welke ondersteuning wordt ingezet.

De effectiviteit van kostenbeheersing hangt daarom vooral samen met een zorgvuldige toegang, eenduidige afwegingskaders en periodieke herbeoordeling van indicaties. Daarnaast biedt het regionale zorgdashboard steeds meer mogelijkheden om ontwikkelingen te monitoren, gemeenten onderling te vergelijken en trends in zorggebruik tijdig te signaleren

- f. Kunt u ons aangeven in welke mate de constatering in het nieuwsbericht van de Gelderlander van 9 september 2026 'Gemeente Lingewaard geeft voor het vijfde jaar op rij minder uit aan WMO dan begroot' ook geldt voor jeugdhulp?

Dit geldt niet voor jeugdhulp.

3. Regionale samenwerking

De gemeenteraad is tijdens de ROA geïnformeerd over de komst van een regiovisie voor jeugdzorg. Wij begrepen dat er op korte termijn een regiovisie moet worden vastgesteld.

- a. Kunt u ons een tijdlijn en processtappen aangeven van het besluitvormingsproces m.b.t. de komst van de eerste regiovisie en de rol die de gemeenteraad daarbij speelt?

Het Regionaal Portefeuillehouders Overleg Zorg bespreekt op 6 november a.s. de consultatieversie van de regiovisie en op 11 december a.s. de definitieve versie. Daarna stellen de elf gemeenteraden in de regio Centraal Gelderland deze visie ook vast. Dit is een wettelijke verplichting, die is opgenomen in de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (Wvbj), die onlangs de Jeugdwet heeft gewijzigd. De regiovisie staat op de LTA geagendeerd voor vaststelling in Q1 2027.

- b. Een regiovisie roept het beeld op van inperking van lokale beleids- en uitvoeringsruimte. In hoeverre levert de inkleuring van een dergelijke visie een inperking op van de gemeentelijke beleids- en uitvoeringsruimte m.b.t. jeugdhulp?

Gemeenteraden zijn verplicht om binnen hun jeugdregio een gezamenlijke regiovisie vast te stellen (Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg). Hierin dient te worden beschreven hoe we regionaal samenwerken om specialistische jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering kwalitatief goed en betaalbaar te organiseren. We kunnen de beschikbaarheid, continuïteit en kwaliteit van specialistische jeugdhulp beter waarborgen door hiervoor met de hele regio en zelfs bovenregionaal gezamenlijk in op te trekken. Een sterke regio met goede afspraken met aanbieders en regionale partners (bijv. onderwijs) biedt een stevige basis om lokaal op aan te haken en op door te bouwen. Daarnaast blijft de lokale autonomie behouden voor de inrichting van de toegang, preventie en een belangrijk deel van de uitvoering van de jeugdhulp.

- c. Deelt u onze zorg dat door de komst van een regiovisie de mogelijkheden om lokaal organisatorische en financiële keuzes te maken beperkt worden? Welke risico's zijn daaraan verbonden?

Nee, wij delen deze zorgen niet, zie ook het antwoord op vraag 3b.

- d. Welke onderdelen van de regiovisie zijn verplicht vanuit het Rijk of de regio, en welke onderdelen zijn beleidsvrijheid?

De verplichte onderdelen van de regiovisie volgend uit de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (Wvbj) zijn:

- **Regionale afstemming over schaarse en specialistische jeugdhulp**
Hoe gemeenten gezamenlijk zorgen voor een dekkend aanbod van specialistische zorg.
- **Inspraak van jeugdigen en ouders**
Op welke manier jeugdigen en ouders betrokken zijn bij de totstandkoming en evaluatie van de regiovisie.
- **Bovenregionale afstemming**
Afspraken over hulpvormen die niet binnen één regio georganiseerd kunnen worden.
- **Verbinding met lokaal en landelijk georganiseerde jeugdhulp**
De samenhang tussen lokale voorzieningen, regionale specialistische hulp en landelijke voorzieningen.
- **Verbinding met aanpalende beleidsterreinen**
Bijvoorbeeld onderwijs, gezondheid, bestaanszekerheid, Wmo en participatie.
- **Aanpak van wachttijden**
Inclusief afspraken over monitoring en het formuleren van maximaal aanvaardbare wachttijden.
- **Regionale expertteams**
Hoe deze worden ingericht en ingezet voor complexe casuïstiek.

- e. Welke financiële verplichtingen vloeien voort uit de regiovisie en hoe worden deze verdeeld tussen gemeenten?

De regiovisie zelf brengt geen directe financiële verplichtingen met zich mee. De regiovisie wordt regionaal vertaald in (meer)jaarlijkse uitvoeringsplannen Jeugd. Hierin zal een regionale begroting voor Jeugd worden opgenomen met een bijdrage per gemeente gebaseerd op het aantal jeugdigen in de gemeente.

Daarnaast is deze regiovisie ook een kapstok voor de regionale inkoop, waar nu de eerste stappen worden gezet om te komen tot een nieuwe integrale Inkoop Zorg (Wmo en Jeugd). Dit kan t.z.t. leiden tot andere producten en tarieven.

De opdrachten vanuit de landelijke agenda's Hervormingsagenda Jeugd en Toekomstscenario Jeugd- en Kindbescherming zijn verwerkt in deze regiovisie. Dit betekent dat de taken van de gemeenten (lokale Teams) voor jeugd groter worden (o.a. op het gebied van veiligheid). Dit heeft ook impact op de uitvoering van de gemeente. Met het opstellen van een lokale uitvoeringsagenda jeugd brengen we in beeld wat dit betekent voor de benodigde formatie en leggen we eventuele (financiële) voorstellen neer bij uw raad.

- f. Hoe wordt geborgd dat lokale problematiek (zoals wachttijden of specifieke doelgroepen) niet ondergesneeuwd raakt in regionale besluitvorming?

Er volgt, zoals aangegeven tijdens de ROA, ook een lokale uitvoeringsagenda jeugd. Het onderwerp wachttijden is echter zowel op regionaal als lokaal niveau een aandachtspunt, omdat dit speelt bij jeugdhulpaanbieders, maar ook bij lokale teams.

- g. Welke risico's ziet het college voor democratische controle wanneer meer besluiten regionaal worden genomen?

Het opstellen van een regiovisie Jeugd is een wettelijke verplichting en kent daarbij een aantal verplichte onderdelen. Desalniettemin is er ook nog veel lokale beleidsvrijheid. Deze visie brengt geen wijziging van de governance met zich mee.

- h. Hoe wordt voorkomen dat regionale afspraken leiden tot hogere kosten of langere wachttijden voor Lingewaardse kinderen?

Op dit moment werken we al regionaal samen met 11 gemeenten op het gebied van inkoop. De regiovisie brengt hierin geen wezenlijke verandering, maar zorgt voor een duidelijker kader voor de regionale samenwerking.

- i. Hoe wordt de effectiviteit van de regiovisie gemonitord en hoe kan de raad ingrijpen als resultaten achterblijven?

Een van de zes opgaven uit de regiovisie Jeugd is 'een lerende en toekomstbestendige regio' (zie ook pagina 39-44 in de consultatieversie). Dit vraagt de komende jaren om een andere manier van sturen, niet meer controleren op productie of volume, maar op gezamenlijk leren van resultaten, praktijkervaringen, data en ervaringskennis. De beschikbare informatie zal gebruikt gaan worden als hulpmiddel om maatschappelijke effecten zichtbaar te maken, gezamenlijke verantwoordelijkheid te dragen en continu te leren en verbeteren.

Het regionale uitvoeringsplan Jeugd wordt jaarlijks ter kennisname aan uw raad aangeboden.

Het is volgens de governance aan het DB en AB van de MGR om indien nodig stappen te nemen, als gezamenlijke resultaten niet worden gehaald.

- j. Kan het college garanderen dat de regiovisie niet leidt tot een vermindering van keuzevrijheid voor ouders en jongeren?

Zoals aangegeven is deze regiovisie een kapstok voor de (nieuwe) regionale inkoop. Of die inkoop leidt tot een wijziging in het aantal jeugdhulpaanbieders en het aanbod is nu nog niet bekend.

- k. Hoe wordt de privacy van kinderen geborgd wanneer meer gegevens regionaal gedeeld worden?

De regels voor het delen van informatie over jeugdigen veranderen niet door de vaststelling van deze regiovisie.

Bijlagen

burgemeester en wethouders van Lingewaard,

de secretaris,

drs. I.P. van der Valk

de burgemeester,

dr. P.T.A.M. Kalfs